

รูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงบูรณาการของชุมชน

ในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี*

A Buddhist Integrated Model for Promoting the Candle Procession

Tradition of Community in Khemarat District,

Ubon Ratchathani Province

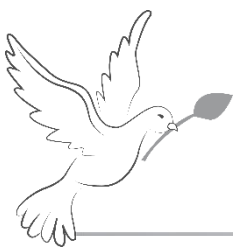
พระมหาพรชัย ฉนฺทธมฺโม

Phramaha Pornchai Chanthadhammo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

Corresponding Author. Email: pchanthadhammo@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอรูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำราวิชาการ หนังสือ งานวิทยานิพนธ์ งานวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งทำการวิจัยภาคสนาม ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา ตามหลักอุปนัยวิธี

ผลการวิจัยพบว่า

รูปแบบประเพณีแห่เทียนพรรษาของชุมชนในอำเภอเขมราฐ เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในทางพระพุทธศาสนามีการสืบทอดประเพณีการแห่เทียนพรรษาที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างวัดและชุมชน ความแตกต่างของการทำต้นเทียนในสมัยอดีตและปัจจุบันมีความแตกต่างกันตั้งแต่กระบวนการทำ รูปแบบองค์ประกอบการประดับตกแต่ง จุดประสงค์ในการทำต้นเทียนสมัยพุทธกาลก็เพื่อเป็นพุทธบูชา และเพื่อเป็นการเชิดชูวัดวาอาราม และเพื่อใช้จุดให้แสงสว่าง แต่ในระยะต่อมาจนถึงปัจจุบันการทำต้นเทียนมุ่งที่การทำเพื่อเป็นการเชิดชูวัดวาอารามและพระพุทธศาสนาและเพื่อการประกวดแข่งขันเป็นสำคัญ ดังนั้นต้นเทียนที่ทำในระยะหลังจึงไม่มีการใช้จุด แต่ทำขึ้นเพื่อเก็บไว้ใช้ในประกวด

รูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี มีแนวทางการส่งเสริมโดยการนำหลักธรรมคำสอนที่เป็นแรงบันดาลใจและหลักธรรมที่ทำให้ความสามัคคีเข้าไปสอดแทรกในประเพณีการแห่เทียนพรรษาผ่านการแกะสลักต้นเทียนและการส่งเสริมการท่องเที่ยวและนอกจากนี้ควรปลูกฝังจิตสำนึกของคนในชุมชนด้วยการจัดทำโครงการส่งเสริมและให้ความรู้

* Received May 8, 2020; Revised May 16, 2020; Accepted May 28, 2020

ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนที่นำมาใช้ในการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษา เพื่อให้คนในชุมชนเกิดความเลื่อมใส ศรัทธา ต่อกันประเพณีการแห่เทียนพรรษาของชุมชนอย่างจริงจังและเห็นคุณค่า คุณประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมแรงร่วมใจกันเพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพ สร้างความสำเร็จในการสร้างสรรค์ผลงานให้ยิ่งใหญ่ อันจะนำมาซึ่งประโยชน์สุขของคนในชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ยกกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป

คำสำคัญ: รูปแบบการส่งเสริม; ประเพณีการแห่เทียนพรรษา; พุทธบูรณาการ

Abstract

The article was to be the Buddhist integrated model for promoting the candle procession tradition of the community in Khemmarat District, Ubon Ratchathani Province. The purposes of this article were to worship the Buddha 2) to glorify temples and 3) to illuminate. The study was carried out by using qualitative method as well as through studying documents, academic texts, books, the research including, fieldwork research to collect the data by interviewing. The obtained data were presented by the descriptive analysis according to the inductive method.

The results of research were found that the model of the candle procession tradition of the community in Khemmarat District, Ubon Ratchathani Province is related to the belief in Buddhism and its inheritance emphasizes relationship between temples and community. The differences between making of candles in the past and the present were the producing process, forms and decorative elements. From the past to the present, the candle-making has aimed at glorifying temples and Buddhism and for the contest. Therefore, candles made in the recent period have not been used for lighting.

The model of promotion the Buddhist integrated candle to be procession tradition of the community in Khemmarat District, Ubon Ratchathani. It should be promotion by inserting inspirational teaching principles and principles of harmony in the tradition through carving candles and tourism promotion. In addition, awareness of people in the community should be created by conducting a project to promote and provide knowledge and understanding of doctrines applied to promote the tradition. This creates faith and belief in the tradition and realization of values and benefits of effective co-working in order to get great success, which led to be happiness of people in the community, economic and social development of the community and further enhancing the quality of life of people in the community.

Keyword: Buddhist Integration; Model for Promoting; the Candle Procession Tradition

บทนำ

ประเพณีแห่เทียนพรรษาในสังคมไทยมีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นที่น่าสนใจแสดงออกถึงวิถีชีวิตของคนไทยที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน โดยได้ถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีของตนเองและตกทอดเป็นสมบัติอันมีค่าของแผ่นดินที่ติดตัวคนไทยมาช้านาน (Kaewthep, 2011) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า งานประเพณีงานพุทธศิลป์และศิลปวัฒนธรรมในเทศกาลต่าง ๆ ของสังคมไทยสามารถดึงดูดคนในชาติให้เข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในพิธีกรรมของประเพณีที่สังคมได้จัดขึ้น (Hongpukdee & Hongpukdee, 2016) ประเพณีแห่เทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานยังคงรูปแบบที่ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ที่เด่นชัดไม่น้อยไปกว่าภูมิภาคอื่น ๆ ในประเทศไทย เพราะคนอีสานนั้นยังยึดถือเอาแบบอย่างทางวัฒนธรรมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สั่งสมมาเป็นเวลานานร้อย ๆ ปี ด้วยวิถีชีวิตที่เรียบง่ายด้วยความยึดมั่นและศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า (Isangate, 2015) ดังที่กล่าวว่าสังคมอีสานยังคงรูปแบบและสาระของสังคมประเพณีที่สืบทอดกันมานานหลายชั่วอายุคนได้เด่นชัดกว่าสังคมอื่น ๆ เพราะคนอีสานโดยเฉพาะกลุ่มไทย-ลาว ยังยึดมั่นอยู่กับการประกอบพิธีกรรมและการมีวัตรปฏิบัติตามธรรมเนียมที่กำหนดไว้เป็นฮีตสิบสอง-คองสิบสี่ ประเพณีของคนอีสานส่วนใหญ่นั้นมีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น ประเพณีไหลเรือไฟที่จังหวัดนครพนม ประเพณีแห่ปราสาทผึ้งที่จังหวัดสกลนคร ประเพณีแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งต่างก็เป็นประเพณีที่แสดงออกถึงการเคารพบูชาต่อองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะเห็นได้ว่าประเพณีกับพระพุทธศาสนานั้นเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ประเพณีไทยส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาซึ่งเกิดจากความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา จึงกล่าวได้ว่าประเพณีเป็นทางแห่งการเข้าถึงคำสอนของพระพุทธเจ้า (Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto), 2009) นอกจากนี้ในงานประเพณีไทยส่วนใหญ่ยังประกอบไปด้วยพิธีกรรมความเชื่อหรือ แม้กระทั่งการนำหลักธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาใช้ในงานประเพณีทั้งในรูปแบบของคำกล่าวคำสวดและในงานพุทธศิลป์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในงานประเพณี เช่น การแกะสลักต้นเทียนพรรษาในงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา เป็นต้น (Wisdom Foundation, 2004)

จังหวัดอุบลราชธานี ดินแดนแห่งปราสาททางพระพุทธศาสนาเป็นถิ่นกำเนิดของพระอาจารย์ทางวิปัสสนา เช่น พระอาจารย์มั่นภูริทตฺโต พระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล เป็นต้น กล่าวกันว่าเมืองอุบลราชธานีเป็นต้นรากแห่งการขยายพระพุทธศาสนาและวัดวาอารามให้แพร่หลายยิ่งกว่าทุกหัวเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เดิมงานประเพณีแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานีมีจัดเฉพาะตามคุ้มวัดต่าง ๆ เท่านั้น จนกระทั่งปี พ.ศ. 2444 เมืองอุบลราชธานีจัดงานบุญบั้งไฟโดยทุกคุ้มจะนำบั้งไฟมารวมกันที่วัดหลวงริมแม่น้ำมูล มีการแห่บั้งไฟไปรอบเมืองและจุดขึ้นไปบนท้องฟ้าทำให้เกิดอุบัติเหตุบั้งไฟตกลงมาถูกชาวบ้านตาย ในงานมีการชกต่อยตีรันฟันแทงกัน ก่อเหตุรุนแรงวายเป็นทั้งงานกรรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ผู้สำเร็จราชการเมืองอุบลฯ สมัยนั้น จึงให้ยกเลิกงานประเพณีบุญบั้งไฟเสียแล้วให้มาจัดงานประเพณีแห่เทียนพรรษาแทน ในสมัยแรก ๆ

นั้นไม่มีการประกวดเทียนพรรษาแต่ชาวบ้านจะกล่าวรำลือกันไปว่าเทียนคุ้มวัดนั้นงาม เทียนคุ้มวัดนี้สวย ผู้สำเร็จราชการเมืองอุบลฯ จึงเห็นควรให้มีการประกวดเทียนพรรษาแล้วแห่รอบเมืองก่อนจะนำไปถวายพระที่วัด (Aneksuk, 2001)

ประเพณีแห่เทียนพรรษาของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นอีกหนึ่งประเพณีในประเทศไทย ที่สืบทอดเรื่องราวมาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน เป็นภูมิปัญญาซึ่งเกิดขึ้นจากการยึดถือปฏิบัติตามจารีตประเพณีของชาวอีสาน ส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตอยู่บนพื้นฐานความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏชัดในประเพณีเข้าพรรษาคือ ประเพณีแห่เทียนพรรษาซึ่งจะมีขั้นตอนการสร้างต้นเทียน การตกแต่ง การหล่อเทียน การแกะสลักเทียนที่คุ้มชุมชนต่างๆ ได้ผลิตคิดค้นขึ้นมาเช่น การสร้างต้นเทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดนครราชสีมา โดยการแกะสลักและตีพิมพ์ลวดลายลงบนต้นเทียน ก่อนที่จะนำถวายแต่ละคุ้มวัดก็จะมีขบวนแห่อย่างยิ่งใหญ่จนเป็นประเพณีแห่เทียนพรรษาเป็นที่รู้จักกันทั่วโลก และมีการทำสืบทอดขั้นตอนวิธีการทำเทียนพรรษากันมาจนถึงปัจจุบัน (Lamton, 2016) ซึ่งในอดีตงานแห่เทียนพรรษาของชาวอุบลราชธานีไม่ได้จัดงานใหญ่โตอย่างทุกวันนี้ แต่จะเป็นการร่วมกันบริจาคและแบ่งปันเทียนจากชาวบ้านทุกครัวเรือนนำมาติดกับลำไม้ไผ่ที่เตรียมไว้ตามรอยต่อ จากนั้นนำกระดาษสีเงินสีทองตัดเป็นลายฟันปลาปิดทับรอยต่อฐานของต้นเทียนใช้ไม้ตีเป็นแผ่นเรียบ นับเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจกันก่อให้เกิด “ภูมิพลังเมือง” สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ประชาคมเป็นปึกแผ่นมั่นคง แก้ไขปัญหาสำคัญของชาติได้ในการร่วมเป็น “ภูมิพลังแผ่นดิน” (Phrakroobaideeka Supot Tapasilo et al., 2018)

ดังนั้นการศึกษารูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี จะส่งผลต่อตีชุมชนในด้านต่างๆ อันจะเป็นการจรรโลงพระพุทธศาสนา และการเข้าถึงเข้าใจและรักษาประเพณีท้องถิ่น พร้อมกับการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งจะสามารถทำให้ชุมชนในท้องถิ่นมีหลักธรรมประจำใจในการครองตนและเป็นการลดปัญหาการขาดความสามัคคีของคนในสังคมไทยปัจจุบันสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อนำเสนอรูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยภาคสนาม (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยไว้ดังนี้

1) รวบรวมข้อมูลทางเอกสาร โดยทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิและชั้นทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับพระไตรปิฎก หนังสือ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสาร ตลอดจนข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานีดังนี้

2) ศึกษาจากแหล่งสถานที่จริง ได้แก่ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานีทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

พื้นที่ในการวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นข้อมูลหลัก คือ บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ คณะผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองเขมราฐ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน ช่างทำเทียน จำนวน 25 คน ดังนี้

1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ บุคคลที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง(Purposive Sampling) ประกอบด้วย

(1) คณะผู้บริหารท้องถิ่นจำนวน 5 คน (2) เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเขมราฐ จำนวน 5 คน (3) ผู้นำชุมชนจำนวน 5 คน (4) คณะกรรมการชุมชนจำนวน 5 คน (5) ช่างทำเทียนจำนวน 5 คน รวมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น จำนวน 25 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interviews) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิจากพระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทยและบาลี มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิจาก วรรณคดี ฎีกา อนุฎีกา ปกรณพิเศษ อัตโนมัตติ รวมทั้งตำราพระพุทธศาสนา เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์งานวิจัยที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

3. นำเครื่องมือวิจัยไปใช้สัมภาษณ์ (Inter View) โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับกลุ่มคือ บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ คณะผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองเขมราฐ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน ช่างทำเทียน จำนวน 25 คน

4. รวบรวมข้อมูลจากภาคสนามจากการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ คณะผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองเขมราฐ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน ช่างทำเทียน จำนวน 25 คน

5. การสัมภาษณ์กลุ่มย่อยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานีโดยนิมนต์/เชิญผู้ให้ข้อมูลทั้ง ๕ กลุ่ม ที่ผู้วิจัยเลือกศึกษามาร่วมสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาทั้งในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสัมภาษณ์ เป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์และสรุปสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามประเด็นหัวข้อ ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ จากเอกสารชั้นปฐมภูมิ ชั้นทุติยภูมิ งานวิจัย และจากการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างเชิงลึก รวมถึงการวิเคราะห์ บทความ ที่มีประเด็นเนื้อหาเกี่ยวข้องและสอดคล้องสัมพันธ์ ใกล้เคียง และความเป็นไปได้หรือความเหมาะสม

2) สังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นหลักและประเด็นรอง ที่เป็นการถอดประเด็นออกมาเป็นองค์ความรู้หรือหลักฐานสำหรับการวิจัยในเรื่องที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา

3) การนำเสนอรูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

4) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมาทำการวิเคราะห์ปัจจัยข้อมูลพื้นฐานกับการใช้หลักธรรมเพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

5) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีที่ได้กล่าวแล้ว เพื่อให้เห็นองค์ความรู้ กระบวนการ บทบาทและรูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

6) ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลในลักษณะการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ประกอบภาพถ่ายและการพรรณนาประกอบการบรรยายเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานีเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาสืบไป

ผลการวิจัย

รูปแบบประเพณีการแห่เทียนพรรษาของชุมชนในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

รูปแบบประเพณีการแห่เทียนพรรษาของชาวชุมชนอำเภอเขมราฐ เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศรัทธา ความเชื่อว่าการทำต้นเทียนพรรษาไปถวายพระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาในแต่ละวัดจะทำให้ได้บุญกุศล ประเพณีการแห่เทียนพรรษาถือเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนที่ประพฤติปฏิบัติต่อกันมาโดยมีวัดและชุมชนเป็นศูนย์กลาง การสืบทอดประเพณีแห่เทียนพรรษานั้นความสัมพันธ์ระหว่างวัดชุมชนและหน่วยงานของรัฐ มีการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นโยบายของรัฐต้องมีความสอดคล้องและสนับสนุนกิจกรรมประเพณีแห่เทียน

พระราชวังจะสามารถสืบทอดภูมิปัญญาการทำเทียนพระราชของจังหวัดอุบลราชธานีได้ การทำต้นเทียนของชุมชนเป็นการทำแบบแกะสลัก ที่มีรูปแบบการพัฒนามาตั้งแต่ เทียนมัดรวม เทียนพุ่ม เทียนมณฑป เทียนปราสาทผึ้ง ซึ่งเทียนแต่ละประเภทก็มีความแตกต่างของกระบวนการและขั้นตอนในการทำต้นเทียน อีกทั้งเนื่องจากการทำต้นเทียนมีการพัฒนาทั้งในเรื่องของรูปแบบ องค์ประกอบของฐาน และการประดับตกแต่ง จึงส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นตามลำดับ ซึ่งจุดประสงค์ในการทำต้นเทียนโดยแท้จริงตั้งแต่สมัยพุทธกาลนั้นการทำต้นเทียนเป็นไปเพื่อเป็นพุทธบูชา เพื่อเป็นการเชิดชูวัฒธรรมและพระพุทธศาสนา และเพื่อใช้จุดให้แสงสว่าง แต่ในระยะต่อมาจนถึงปัจจุบัน ต้นเทียนที่ทำไม่มีการใช้จุดแต่ทำขึ้นเพื่อเก็บไว้รอด เทียนที่ใช้จุดจริง ๆ คือเทียนเล่มเล็ก ราคาถูก อาจจะเป็นเทียนไขหรือเทียนขี้ผึ้งซึ่งเทียนเหล่านี้วัดใช้อยู่ทุกโอกาสรวมทั้งระหว่าง การเข้าพรรษาด้วย การทำต้นเทียนในปัจจุบันมีจุดมุ่งหมายที่เปลี่ยนไปไม่ได้นำมาใช้จุดเหมือนอดีตอีกต่อไป ทั้งในปัจจุบันค่าใช้จ่ายในการจัดทำต้นเทียนต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากและเมื่อนำไปถวายวัดก็ไม่มีจุดใช้ เนื่องจากสมัยปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้ความจำเป็นในการใช้เทียนจึงค่อย ๆ ลดบทบาทลงไปที่สุดในที่สุดคงเหลือแต่เพียงการใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น ในอดีตบุญประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาถือได้ว่าเป็นงานประเพณีที่บอกกล่าวให้พุทธศาสนิกชนทั้งหลายได้รับทราบว่าจะนับต่อจากนี้ไปอีก ๓ เดือนข้างหน้า พระภิกษุสามเณรจักต้องจำพรรษาอยู่ในปริวาสสถานศึกษาปฏิบัติธรรมตามพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อให้เข้าใจอย่างถ่องแท้และจะได้นำพระธรรมคำสอนไปอบรมสั่งสอนพุทธศาสนิกชนทั้งหลายให้เข้าใจและดำเนินชีวิตอยู่ในความไม่ประมาท หมั่นปฏิบัติความดีละเว้นความชั่วและทำจิตใจให้ผ่องใสอยู่เสมอ ต้องอุปถัมภ์ค้ำชูพระศาสนา ปฏิบัติหน้าที่ที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดสืบต่อ ๆ กันมา คือ การถวายทาน โดยเฉพาะการถวายเทียนพรรษา นอกจากนี้ การแกะสลักต้นเทียนพรรษาที่มีความงดงามและเป็นประเพณีอันยิ่งใหญ่ เป็นการแกะสลักลวดลายที่ผสมผสานและสร้างสรรค์ขึ้นจากฝีมือการถ่ายทอดงานศิลปะของช่างเทียนที่ทำต้นเทียนจากลวดลายง่าย ๆ เลียนแบบธรรมชาติมาเป็นลวดลายที่วิจิตรซับซ้อนจนเป็นความสวยงามที่ล่งตัวที่ยังคงอนุรักษ์และสืบสานไว้ให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้จนถึงปัจจุบัน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นการสั่งสมประสบการณ์ของคนในชุมชน จนถือได้ว่าเป็นวิถีที่เกี่ยวเนื่องกับการดำเนินชีวิตของชาวอำเภอเขมราฐ เป็นภูมิปัญญาที่สืบสานสั่งสอนสืบทอดต่อ ๆ กันมาให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นำมาใช้ในการส่งเสริมรูปแบบประเพณีการแห่เทียนพรรษาของชุมชนในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหรือพระธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า นับเป็นสิ่งหนึ่งที่หลอมรวมความเป็นพุทธศาสนิกชนและมีอยู่ในจิตใจของชาวพุทธเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว การกระทำกิจการงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จโดยดำเนินชีวิตตามหลักธรรมคำสอนจะทำให้สามารถดำเนินชีวิตและประกอบหน้าที่การทำงานได้ประสบความสำเร็จ (Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto), 2009) ในการจัดงานประเพณีการแห่เทียนพรรษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นประเพณีที่ชาวชุมชนในอำเภอเขมราฐได้ปฏิบัติสืบต่อกันมา ก็เช่นกัน การจะให้งานที่ทำประสบความสำเร็จก็ต้องอาศัยหลักธรรมมาช่วยในการส่งเสริมกิจการงาน เพื่อให้สามารถจัดการงานนั้นได้ประสบความสำเร็จ หลักธรรมที่นำมาใช้ในการสร้างงานพุทธศิลป์ที่ปรากฏในงานแห่เทียนพรรษาอำเภอเขมราฐจังหวัดอุบลราชธานี แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ หลักธรรมที่เป็นแรงบันดาลใจที่

นำมาใช้ในการส่งเสริมรูปแบบประเพณีแห่งเทียนพรรษาของชุมชน และหลักธรรมที่ทำให้เกิดความสามัคคีที่นำมาใช้ในการส่งเสริมรูปแบบประเพณีแห่งเทียนพรรษาของชุมชนในอำเภอเขมราฐ ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

ประเพณีการแห่เทียนพรรษาที่ชาวชุมชนในอำเภอเขมราฐยึดถือและปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เกิดจากความเชื่อและความศรัทธาในพระธรรมคำสอน หลักธรรมที่เป็นแรงบันดาลใจที่สามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมรูปแบบประเพณีการแห่เทียนพรรษา ก็คือ ความเชื่อในเรื่องกรรม เชื่อผลของกรรม... เมื่อทำดีผลที่ได้รับย่อมเป็นความดีความสุใจ ซึ่งความเชื่อความศรัทธาดังกล่าวได้ส่งผลให้เกิดพรหมวิหาร 4 ขึ้นในจิตใจ เกิดเป็นความรักใคร่ ความปรารถนาดี ความมีเมตตาต่อกัน มีความช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน เมื่อมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ต้องกระทำร่วมกันจึงเป็นไปด้วยความสมัครสมานสามัคคีร่วมแรงร่วมใจเพื่อให้งานสำเร็จ ลุล่วงตามเป้าหมาย งานประเพณีแห่เทียนพรรษาอันเป็นกิจกรรมที่ชาวอำเภอเขมราฐ ให้ความสำคัญและมีความเชื่อมั่นศรัทธาในคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงเกิดขึ้นจากการร่วมแรงร่วมใจสร้างสรรค์ด้วยความมีอิทธิบาท 4 คือ ความวิริยะอุตสาหะ มีความเพียรพยายาม มีความตั้งใจเอาใจจดจ่อกับงานที่ทำ ไตร่ตรองพิจารณาอย่างรอบคอบ รวมถึงประเมินผลการทำงานเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนสำเร็จเป็นต้นเทียนที่มีความสวยงามวิจิตรพิสดารเป็นที่ตื่นตาตื่นใจต่อผู้พบเห็น แต่อย่างไรก็ตามการงานทุกอย่างจะสำเร็จเรียบร้อยอย่างสมบูรณ์ได้ หลักธรรมอีกข้อหนึ่งที่ต้องนำมาใช้และขาดไม่ได้ก็คือ ฆราวาสธรรม 4 เนื่องจากการทำงานทุกอย่างในบางช่วงบางตอนของการทำงานย่อมเกิดปัญหาหรือมีอุปสรรคในกระบวนการของการทำงาน ผู้ร่วมงานทุกคนจึงต้องมีความซื่อตรงซื่อสัตย์จริงใจพูดจริงทำจริงฝึกฝนสร้างสรรค์ผลงานรู้จักขมใจฝึกนิสัยปรับตัวรู้จักควบคุมจิตใจฝึกหัดตัดสินใจแก้ข้อสิ่งบกพร่องของตนและร่วมกันคิด พร้อมรับฟังเหตุผลของเพื่อนร่วมงานด้วยสติปัญญา มีความอดทนต่อหน้าที่การงานที่ทำด้วยความขยันหมั่นเพียรเข้มแข็งทนทานไม่หวั่นไหวมั่นในจุดหมายไม่ถอยถอยอดทนต่อความหนาวร้อนหิวกระหาย อดทนตรากตรำมีความเสียสละความสุขสบายและผลประโยชน์ส่วนตัวใจกว้างพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นพร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่คับแคบเห็นแก่ตัวหรือเอาแต่ใจตัว ดังนั้น หลักศรัทธา ๔ พรหมวิหาร ๔ อิทธิบาท 4 และฆราวาสธรรม 4 จึงเป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างงานพุทธศิลป์จนก่อให้เกิดงานประเพณีแห่เทียนพรรษาอำเภอเขมราฐ

นอกจากแรงบันดาลใจที่จะทำให้มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จแล้ว ความสามัคคีก็เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในการกระทำกิจการงานต่าง ๆ ให้สำเร็จและได้ผลงานที่มีคุณภาพเป็นหนทางนำไปสู่ความสำเร็จรุ่งเรือง สุขสงบร่มเย็นในหมู่คณะ ชุมชนและหมู่คณะมีความเข้มแข็ง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอันเป็นที่มาของความสามัคคีและสามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมรูปแบบประเพณีการแห่เทียนพรรษาของชุมชนในอำเภอเขมราฐ ได้แก่ หลักสังคหวัตถุ 4 ด้วยการประพฤติตนเป็นประโยชน์ ประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลาย นอกจากนี้ยังมีหลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันของบุคคล คือ หลักสารณียธรรม 6 ที่ชาวอำเภอเขมราฐนำมาประพฤติปฏิบัติเพื่อให้การแกะสลักต้นเทียนที่ใช้ในงานประเพณีแห่เทียนพรรษาเสร็จสมบูรณ์และสำเร็จลงได้ด้วยดี เป็นผลงานที่น่ายินดีพอใจในทุกครั้ง หลักสัพปุริสธรรม 7 ก็เป็นอีกหนึ่งหลักธรรมที่ส่งเสริมการร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานเนื่องจากหมู่คณะเป็นผู้รู้เหตุ รู้ผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชน และรู้จักบุคคล สามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกัน ทำกิจการงานร่วมกันได้อย่างไม่มีปัญหา ทำให้

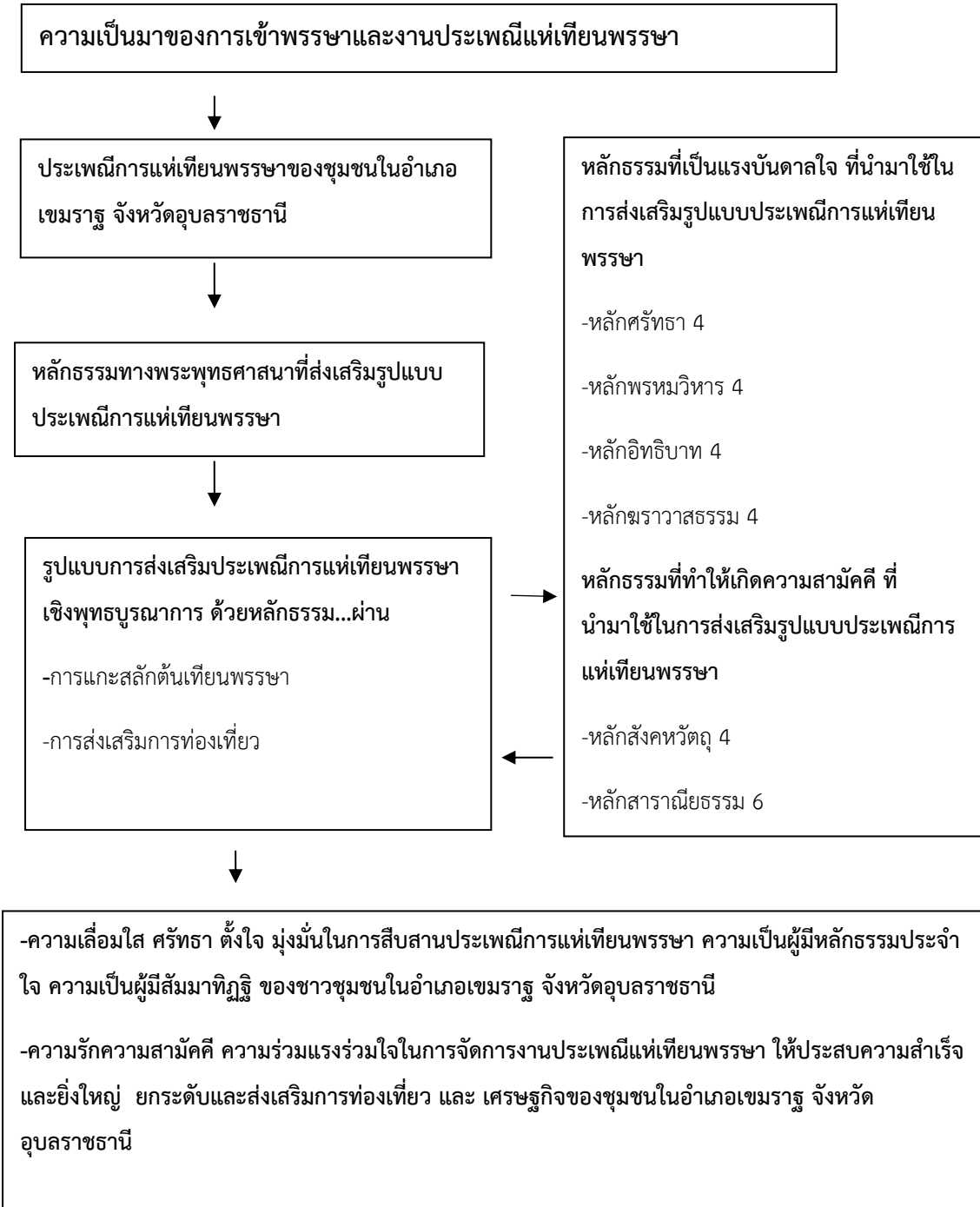

ได้ผลงานที่มีคุณภาพสามารถนำผลงานที่สร้างสรรค์นั้นออกสู่สายตาของชาวโลกที่ชื่นชมงานพุทธศิลป์ใน ประเพณีแห่งเทียนพรรษาของจังหวัดอุบลได้อย่างยิ่งใหญ่มาก และหลักการบริหารนิยธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เป็นไป เพื่อความสามัคคีของโดยแท้เพราะธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึงกัน, ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน, ธรรมที่ ทำให้เกิดความสามัคคี เป็นหลักธรรมของการอยู่ร่วมกันและเป็นหลักธรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีของท้องถิ่น หลักการบริหารนิยธรรม 7 ประการ จึงเป็นอีกหนึ่งหลักธรรมที่ชุมชนชาวอำเภอเขมรราชนำมาประพฤติปฏิบัติใน การสร้างสรรค์ผลงานจนเกิดเป็นประเพณีการแห่เทียนพรรษา

รูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมรราชน จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการวิจัย การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการส่งเสริมรูปแบบประเพณีการแห่ เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการ สรุปได้ ดังนี้

รูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมรราชน จังหวัดอุบลราชธานี มีแนวทางการส่งเสริมโดยการนำหลักธรรมคำสอนที่เป็นแรงบันดาลใจและหลักธรรมที่ทำให้ ความสามัคคีเข้าไปสอดแทรกในประเพณีการแห่เทียนพรรษาผ่านการแกะสลักต้นเทียนและการส่งเสริมการ ท่องเที่ยว และนอกจากนี้ควรปลูกฝังจิตสำนึกของคนในชุมชนด้วยการจัดทำโครงการส่งเสริมและให้ความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนที่นำมาใช้ในการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษา เพื่อให้คนในชุมชนเกิด ความเลื่อมใส ศรัทธา ต่อบานประเพณีการแห่เทียนพรรษาของชุมชนอย่างจริงจังและเห็นคุณค่า คุณประโยชน์ ที่ได้รับจากการร่วมแรงร่วมใจกันเพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพ สร้างความสำเร็จในการสร้างสรรค์ผลงาน ให้ยิ่งใหญ่ อันจะนำมาซึ่งประโยชน์สุขของคนในชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ยกกระดับ คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป

แผนภาพที่ 1 แสดง รูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

รูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี นั้น ควรส่งเสริมด้วยการนำกิจกรรมที่เป็นแรงบันดาลใจ คือ หลักศรัทธา 4 หลักพรหมวิหาร 4 หลักอิทธิบาท 4 และหลักขรวาจาธรรม 4 มาใช้ในการส่งเสริมรูปแบบประเพณีการแห่เทียนพรรษา และนำกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสามัคคี ได้แก่ หลักสังคหวัตถุ 4 หลักสาราณียธรรม 6 หลักสัปปริสธรรม 7

และหลักอภิธานิยธรรม 7 มาใช้ในการส่งเสริมรูปแบบประเพณีการแห่เทียนพรรษา การแกะสลักต้นเทียนพรรษา และการส่งเสริมการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ภาครัฐและองค์การทางศาสนาควรจะได้มีการส่งเสริมรูปแบบประเพณีการแห่เทียนพรรษาผ่านรูปแบบการจัดกิจกรรมการรักษาศิลปปฏิบัติธรรมทั้งก่อนและระหว่างเตรียมการจัดงานประเพณีการแห่เทียนพรรษาดังที่ได้กล่าวไว้แล้วอีกทางหนึ่งด้วย

ดังนั้น หากชุมชนในอำเภอเขมรรัฐ จังหวัดอุบลราชธานี ได้น้อมนำเอาหลักธรรมคำสอนดังกล่าวข้างต้น มาเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานประเพณีการแห่เทียนพรรษา ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำต้นเทียน การจัดขบวนแห่ พิธีการ พิธีกรรมทางศาสนาต่างๆ ฯลฯ ได้มีการผสมผสานกลมกลืน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก็จะเป็นการส่งเสริมรูปแบบประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมรรัฐ จังหวัดอุบลราชธานี ให้มีความก้าวหน้าประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พบว่า รูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาสามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาส่งเสริมรูปแบบประเพณีการแห่เทียนพรรษาผ่านการแกะสลักต้นเทียนและการส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากประเพณีการแห่เทียนพรรษาของชาวชุมชนในอำเภอเขมรรัฐ เกิดจากความเชื่อถือศรัทธาและมุ่งมั่นในการสืบสานประเพณีการแห่เทียนพรรษาของชาวชุมชน การส่งเสริมรูปแบบประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการ จึงสามารถที่จะสอดแทรกหลักธรรมคำสอนไว้ในต้นเทียน หรือขบวนแห่ ในลักษณะที่ทำให้ผู้ที่ได้พบเห็นต้นเทียนเกิดความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนได้ด้วยการจะส่งเสริมรูปแบบประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการนั้นจึงต้องส่งเสริมผู้คนในชุมชนให้มีหลักธรรมประจำใจที่ทำให้เกิดแรงบันดาลใจ เกิดความรักความสามัคคี สามารถสร้างสรรค์ผลงาน แล้วนำผลงานออกสู่สายตาชาวโลกผ่านการแกะสลักต้นเทียนอันจะเป็นการสร้างความสำเร็จของชาวชุมชน สร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา ความตั้งใจในการสืบสานประเพณีของชาวชุมชนและเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและนำไปสู่การส่งเสริมและการพัฒนาเศรษฐกิจ ยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้นได้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบประเพณีแห่เทียนพรรษาของชาวเขมรรัฐ เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศรัทธาความเชื่อในทางพระพุทธศาสนาว่า การทำต้นเทียนพรรษาไปถวายพระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาในแต่ละวัดจะทำให้ได้บุญกุศล ถือเป็นสิ่งรวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนที่ประพฤติปฏิบัติต่อกันมาโดยมีวัดและชุมชนเป็นศูนย์รวม รูปแบบประเพณีแห่เทียนพรรษาของชุมชนในอำเภอเขมรรัฐมีการสืบทอดกันมาโดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างวัดชุมชนและหน่วยงานของรัฐ การร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตามกิจกรรมการจัดงานประเพณีแห่เทียนพรรษาในอำเภอเขมรรัฐจะประสบความสำเร็จไม่ได้เลย หากบุคคลในชุมชนไม่มี

หลักธรรมประจำใจ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญยสุภรณ์ อเนกสุข (Aneksuk, 2001) ที่ได้วิจัยเรื่องของรัฐกับการลงทุนทางวัฒนธรรม: ศึกษากรณีการแห่งเทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี และ พระครูใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล และคณะ (Phrakroobaideeka Supot Tapasilo et al., 2018) ที่ได้วิจัยเรื่องบทบาทเยาวชนในประเพณีแห่งเทียนพรรษา: บทสะท้อนช่องว่างของกระบวนการเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี จากการศึกษาพบว่า การลงทุนทางวัฒนธรรมในงานแห่งเทียนพรรษาเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติเศรษฐกิจสังคมขนบธรรมเนียมประเพณีพิธีกรรมและความเชื่อ ซึ่งเมื่อผ่านกระบวนการลงทุนทางวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดถึงผลผลิตได้แก่การนำเทคโนโลยีมาทดแทนวิถีวิถีทางธรรมชาติการเกิดส่วนต่างของรายรับและรายจ่ายในการจัดงานจำนวนมากการเกิดธุรกิจรูปแบบใหม่ และการเกิดสัญลักษณ์ใหม่ของจังหวัดอุบลราชธานีนอกจากนี้ยังเกิดผลลัพธ์ในงานแห่งเทียนพรรษาได้แก่ แนวคิดเรื่องการลงทุนกลายเป็นพื้นฐานสำคัญของการแห่งเทียนการเกิดอุดมการณ์ร่วมกันของคนในสังคมความเชื่อของการทำบุญมีการเปลี่ยนแปลงการเกิดความสัมพันธ์รูปแบบอุปถัมภ์ในการจัดงาน และการเกิดค่านิยมใหม่ในการแห่งเทียนพรรษาอย่างไรก็ดีสิ่งที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็น คือ บทบาทของกลุ่มราชการที่มีมากที่สุดในการจัดงานพร้อมกับความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ของกลุ่มเอกชน ดังนั้น หากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชนได้ให้ความร่วมมือร่วมใจกันในทุก ๆ ด้านเพื่อให้งานประเพณีการแห่งเทียนพรรษาเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปดังที่กล่าวไว้ข้างต้นได้อย่างแท้จริง รูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่งเทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ก็จะประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย เป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม ประเทศชาติส่งเสริมให้เกิดความรักความสามัคคีในชุมชน และการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของชาติ สืบสานและรักษาพุทธศาสนาให้ยั่งยืนมั่นคงถาวรสืบไปตราบนานเท่านาน อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างอาชีพให้แก่ชุมชนและก่อให้เกิดรายได้ด้านการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี (Isangate, 2015) นอกจากนี้ในงานประเพณีไทยส่วนใหญ่ยังประกอบไปด้วยพิธีกรรมความเชื่อ เรื่องการแกะสลักต้นเทียนพรรษาในงานประเพณีแห่งเทียนเข้าพรรษา เป็นต้น (Wisdom Foundation, 2004) ประเพณีแห่งเทียนพรรษาซึ่งจะมีขั้นตอนการสร้างต้นเทียน การตกแต่ง การหล่อเทียน การแกะสลักเทียนที่คุ้มชุมชนต่างๆ ได้ผลิตคิดค้นขึ้นมาเช่น การสร้างต้นเทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดนครราชสีมา โดยการแกะสลักและติดพิมพ์ลวดลายลงบนต้นเทียน ก่อนที่จะนำถวายแต่ละคุ้มวัดก็จะมีขบวนแห่อย่างใหญ่จนเป็นประเพณีแห่งเทียนพรรษาเป็นที่รู้จักกันทั่วโลก และมีการทำสืบทอดขั้นตอนวิธีการทำเทียนพรรษากันมาจนถึงปัจจุบัน (Lamton, 2016) ซึ่งหากชุมชนสามารถที่จะดำเนินการตามกระบวนการมีส่วนร่วมดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์แบบ ก็จะนำไปสู่การพัฒนาสังคมโดยใช้การพัฒนาสังคมแบบมีส่วนร่วมได้อย่างยั่งยืน ภายใต้คำกล่าวที่ว่า “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมใช้ประโยชน์ และร่วมดูแลรักษา” (Phra Naruepan Nanissaro, 2019) ตลอดจนมีการณรงค์ จัดกิจกรรมไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุข การพนันและสิ่งเสพติดของมีนเมา ชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรมประเพณี และกิจกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น (Saengdeunchayand & Tavachalee, 2019) และ

เพื่อเป็นเครื่องมือนำคนเข้าสู่ศาสนา ก็ถือได้ว่าไม่เป็นการประกอบอาชีพในทางผิดด้วยเดรัจฉานวิชาและไม่ถือว่าการผิดศีล (Phrakhru Pitaksillapakhom, 2020)

ดังนั้น การส่งเสริมรูปแบบประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการ จึงนับได้ว่ามีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้คนในชุมชน เนื่องจาก นอกจากจะเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกความรักความสามัคคีของคนในชุมชน ความเป็นผู้มีสัมมาทิฐิ มีหลักธรรมประจำใจ ทำให้ชุมชนเกิดความสงบร่มเย็นแล้ว ยังสามารถส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชน ยกกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น ทำให้เกิดจิตสำนึกร่วมในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาชุมชนสู่ความเป็นเมืองที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนในชุมชนผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงได้มีโอกาสเสนอแนะความคิดร่วมกันในการขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนาชุมชน (Pramaha Prakasit Thitipasitthikorn, 2020) และหากชุมชนในอำเภอเขมรราช สามารถบริหารจัดการงานประเพณีการแห่เทียนพรรษาด้วยการนำเอาหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาเชื่อมโยงเข้ากับการจัดงานประเพณีการแห่เทียนพรรษาของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ประสิทธิผลแล้ว รูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการนี้ จะสามารถสร้างประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติได้เป็นอย่างดี

สรุป

การส่งเสริมรูปแบบประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการ จึงนับได้ว่ามีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้คนในชุมชน เนื่องจากนอกจากจะเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกของคนในชุมชนให้เกิดความรักความสามัคคี ความมีเมตตา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ความเป็นผู้มีสัมมาทิฐิ มีหลักธรรมประจำใจ ทำให้ชุมชนเกิดความสงบร่มเย็นแล้ว ยังสามารถส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชน ยกกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น และหากชุมชนในอำเภอเขมรราช สามารถบริหารจัดการงานประเพณีการแห่เทียนพรรษาด้วยการนำเอาหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาเชื่อมโยงเข้ากับการจัดงานประเพณีการแห่เทียนพรรษาของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ประสิทธิผลแล้ว รูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการ จะสามารถสร้างประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ได้ออกข้อความรู้รูปแบบการส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาเชิงพุทธบูรณาการของชุมชนในอำเภอเขมรราช จังหวัดอุบลราชธานี ที่สำคัญ คือ การนำเอาหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาเชื่อมโยงเข้ากับการจัดงานประเพณีการแห่เทียนพรรษาของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชุมชน สังคม และประเทศชาติได้เป็นอย่างดี โดยควรให้ความสำคัญกับ ยกกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น และสำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องผลกระทบในด้านต่างๆ จากการจัดงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษารอบๆ บริเวณที่จัดงาน เช่น

สายไฟฟ้า การศึกษาเรื่องค่าใช้จ่ายในการทำต้นเทียนพรรษาอย่างละเอียด และการศึกษาเรื่องราวทางพระพุทธศาสนาที่แฝงอยู่ในต้นเทียนพรรษา เป็นต้น

References

- Aneksuk, B. (2001). *Government and the Investment of Culture: A Case Study of the Candle Festival in Ubon Ratchathani Province* Thesis Master Arts. Graduate School: Mahidol University.
- Hongpukdee, N. & Hongpukdee, S. (2016). Costs of Candle Making: A Local Wisdom in the Candle Festival of Ubon Ratchathani Province. *Executive Journal*, 36(2), 62-78.
- Isangate. (2015). *Candle festival*. Retrieved November 9, 2019, from http://www.isangate.com/local/candle_01.html.
- Kaewthep, K. (2011). *Cultural and Religious Heritage: Creative Power in the Community*. (2nd ed). Bangkok: Sue-aksorn.
- Lamton, T. (2016). A Study of Buddhist lent in Esarn's Society. *Journal of MCU Ubon Review*, 1(1), 20-30.
- Phra Brahmaganabhorn (P.A. Payutto). (2009). *A Constitution for Living: Buddhist Principles for a Fruitful and Harmonious Life*. (116th ed.). Bangkok: Department of Religion, Ministry of Culture.
- Phra Naruepan Ñanissaro. (2019). The Way of Kruba's life: Concepts and mechanisms of Participatory Social Development. *Journal of Arts Management*, 3(3), 205-222.
- Phrakroobaideeka Supot Tapasilo et al. (2018). Youths' Roles in Candle Festival: Reflection on Gaps between Learning Process and Local Culture Preservation in Ubon Ratchatani Province. *Journal of Research and Development Institute, Rajabhat Maha Sarakham University*, 5(1), 77-90.

Pramaha Prakasit Thitipasitthikorn. (2020). Conscious Building the Good Citizenship in Community development and Urbanized Buddhist Community in Nakhon Pathom Province. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*, 3(1), 63-80.

Saengdeunchayand, R. & Tavachalee, R. (2019). Guidelines for the Development of Sustainable Buddhist Village Project Management. *Journal of Arts Management*, 3(2), 91-104.

Wisdom Foundation. (2004). *Folk Wisdom with Rural Development*. Bangkok: Amarin Printing.

Phrakhru Pitaksillapakhom. (2020). Buddhist Monks and Social Work in Thailand Society. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*, 3(1), 81-92.